

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา

จากผลการวิจัยในบทที่ 4 เป็นการยืนยันแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมแล้วว่า ทศนคติไม่มีความสัมพันธ์หรือมีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนั้น ทศนคติจึงเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในหลาย ๆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม¹

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ทศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากข้อเท็จจริงดังกล่าว ทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจต้องศึกษาค้นคว้าต่อไปว่าปัจจัยอะไรที่เป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย

ในการศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมนักจิตวิทยาได้เสนอแนวความคิดเรื่องปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมโดย Triandis เห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจาก ทศนคติ บรรทัดฐานทางสังคม นิสัย และผลที่คาดว่าจะได้รับหลังการทำพฤติกรรมนั้น ๆ แล้ว Sugar ได้สรุปว่า ทศนคติอย่างเดียวไม่สามารถทำนายการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออกได้ ทศนคติจะต้องพิจารณาร่วมกับบรรทัดฐานทางสังคม และนิสัยทางบุคคล เหล่านี้ด้วย Kothandapani ได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำนายพฤติกรรมโดยจะต้องวัดทศนคติของบุคคล 3 ด้านคือ ความรู้สึก (feeling)

¹ Icek Ajzen and Martin Fishbein, Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1980), p. 25.

ความเชื่อ (belief) และความตั้งใจที่จะกระทำ (intention to act)²

Ajzen และ Fishbein ได้เสนอทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล (theory of reasoned action) เพื่ออธิบายปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยทฤษฎีนี้มีสมมติฐานเบื้องต้นว่า มนุษย์โดยปกติแล้ว เป็นผู้ที่มีเหตุผลและสามารถใช้ข่าวสารที่ตนได้รับอย่าง เป็นระบบ ดังนั้นการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์นั้นจึงมีระบบที่สามารถทำความเข้าใจได้

จากนัยพื้นฐานทางทฤษฎีที่เห็นว่า การกระทำทางสังคมของมนุษย์ทั้งหมดอยู่ภายใต้การควบคุมทางจิตใจ ดังนั้น ความตั้งใจ (intention) ที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นจึง เป็นปัจจัยกำหนดที่ใกล้ชิดมากที่สุดของการกระทำของบุคคลนั้นคือบุคคลโดยทั่วไปแล้วจะกระทำพฤติกรรมตามความตั้งใจของเขานั้นเอง³ ดังนั้นความตั้งใจจึงใช้เป็นเครื่องทำนาย (predict) พฤติกรรมได้ Ajzen และ Fishbein ให้ข้อสังเกตเพียง เดียวว่า ถึงแม้ว่าจากนัยของทฤษฎีจะกล่าวว่าความตั้งใจเป็น เครื่องกำหนดพฤติกรรมนั้น แต่ในความเป็นจริงบางครั้ง ความตั้งใจอาจจะไม่ใช่เครื่องทำนายพฤติกรรมได้เสมอไป เพราะอาจมีปัจจัยอื่น เข้ามามีอิทธิพลในขณะที่บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ และปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงความตั้งใจได้เมื่อมีเงื่อนไขของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นคือ ความตั้งใจจะไม่คงอยู่ตลอดไปอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา⁴ ดังนั้นการวัดความตั้งใจจึงต้องทำก่อนที่จะมีการวัดพฤติกรรมไม่นานนัก และนอก

² ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระวิไลนา, 2526), หน้า 8-13.

³ Ajzen and Fishbein, Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior, p. 5.

⁴ Ibid., pp. 5-6.

จากนี้อาจมี เหตุการณ์ภายนอก (external events) ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝันทำให้ความตั้งใจต้องเปลี่ยนแปลงไป เช่น เกิดเจ็บป่วย, เผชิญภัยธรรมชาติ เช่น ฝนตก น้ำท่วม, แผ่นดินไหว, ภาวะว่างงาน หรือเผชิญปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ความตั้งใจเปลี่ยนแปลงไปได้⁵ ดังนั้นการทำนายพฤติกรรมจากความตั้งใจจึงอาจไม่ได้ผลตามที่คาดไว้ ตัวอย่างเช่น การเกิดสงครามในตะวันออกกลางอาจจะลดความตั้งใจของบุคคลที่จะเดินทางไปประเทศในแถบตะวันออกกลางลงได้

Ajzen และ Fishbein ได้นำทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผลนี้มาใช้ในการวิจัยเลือกตั้งหลาย ๆ ครั้งและในหลายรูปแบบ เช่น การวิจัยการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1976 การวิจัยการเลือกตั้งทั่วไปของอังกฤษในปี ค.ศ. 1974 และการออกเสียงลงประชามติในการป้องกันอาวุธนิวเคลียร์ในมลรัฐโอเรกอนในปี ค.ศ. 1976⁶

การวิจัยการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1976 นั้น Ajzen และ Fishbein ได้ทำการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งก่อนการเลือกตั้ง 1 สัปดาห์ และให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งรายงานพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของตนหลังการเลือกตั้ง จากผลการวิจัยพบว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1976 นั้นได้ลงคะแนนเสียงตามความตั้งใจของเขา การศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครเข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา 2 คนคือ Carter และ Ford จากผลการวิจัยพบว่า จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานั้นมีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ 43 ลงคะแนนเสียงให้ Ford อีกร้อยละ 43 ลงคะแนนเสียงให้ Carter และอีกร้อยละ 14 ที่เหลือไม่ได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

5

Ibid., p. 48.

6

Ibid., p. 176.

จากตารางที่ 5.1 จะเห็นได้ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งตั้งใจลงคะแนนให้ Carter จำนวน 34 คน ได้ไปลงคะแนนเสียงให้ Carter 31 คน มีเพียง 3 คนที่เปลี่ยนใจไปลงคะแนนให้ Ford และผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งตั้งใจลงคะแนนให้ Ford จำนวน 34 คน ได้ไปลงคะแนนเสียงให้ Ford 31 คนและเปลี่ยนใจไปลงคะแนนเสียงให้ Carter จำนวน 3 คน นั่นก็คือ จากจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 68 คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 62 คน ไปลงคะแนนเสียงตามความตั้งใจของเขา มีเพียง 6 คน เท่านั้น ที่เปลี่ยนใจไปลงคะแนนให้ฝ่ายตรงข้าม⁷ จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ความตั้งใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของเขานั้นเอง

ตารางที่ 5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1976

ความตั้งใจในการลงคะแนนเสียง	พฤติกรรมการลงคะแนนเสียง	
	Carter	Ford
Carter	31	3
ไม่ตัดสินใจ	4	4
Ford	3	31

ที่มา : Icek Ajzen and Martin Fishbein, Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1980), p. 179.

⁷ Ibid., pp. 178-179.

ความตั้งใจกับพฤติกรรมการลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง

จากผลการวิจัยการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1976 ของ Ajzen และ Fishbein นั้นได้แสดงให้เห็นว่าความตั้งใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการลงคะแนน เสียงเลือกตั้งหรืออาจจะกล่าวได้ว่า บุคคลจะไปลงคะแนนเสียงตามความตั้งใจของเขานั้นเอง จากผลการวิจัย ทำให้น่าจะได้นำเอาทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผลนี้มาอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนน เสียงเลือกตั้งของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยมีความมุ่งหมายให้เป็นการทดลองนำเอาทฤษฎีซึ่งถือว่าเป็นมิติใหม่ (new dimension) ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง มาใช้ในการวิจัยการเลือกตั้งของคนไทยดูบ้างว่า จะได้ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยที่ได้ผลดีในอเมริกาหรือไม่ อย่างไร และทฤษฎีนี้มีอำนาจในการอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนน เสียงเลือกตั้งของคนไทยได้มากน้อยเพียงใด

1. ความตั้งใจที่จะไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง

ก่อนที่จะได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและพฤติกรรมการลงคะแนน เสียงของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ น่าจะได้ศึกษาว่านิสิตนักศึกษามีความตั้งใจที่จะไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้มากน้อยเพียงใด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามถึงความตั้งใจที่จะไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา โดยถามว่า "ท่านตั้งใจไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 หรือไม่" โดยคำตอบที่ได้รับนั้นแยกเป็น 5 ระดับ จากมั่นใจว่าไม่ไปลงคะแนน เสียงแน่ ๆ จนถึงตั้งใจไปลงคะแนน เสียงแน่ ๆ จากตารางที่ 5.2 พบว่าร้อยละ 43.2 ของกลุ่มตัวอย่างตอบว่า จะไปอย่างแน่นอน ร้อยละ 26.5 ตอบว่าคงจะไปร้อยละ 11.7 ตอบว่าอาจจะไม่ไป และมีเพียงร้อยละ 8.5 เท่านั้น ที่ตอบว่าไม่ไปเลือกตั้งอย่างแน่นอน จะเห็นได้ว่าก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าจะไปเลือกตั้ง มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่คิดว่าจะไม่ไปเลือกตั้งอย่างแน่นอน ส่วนนอกนั้นยังลังเลใจ ไม่ได้ตัดสินใจอย่างแน่นอน (โปรดดูตารางที่ 5.2)

2. ปัจจัยประชากร, เศรษฐกิจสังคมกับความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

MacClosky ได้รวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของบุคคล เช่น เพศ ที่อยู่ อาศัย เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นต้น
2. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา เช่น ความต้องการ แรงจูงใจทัศนคติและความรู้สึก เป็นต้น
3. ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เช่น ระบบพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียง เป็นต้น⁸

เกี่ยวกับตัวแปรลักษณะทางด้านสังคม Campbell และคณะเห็นว่าความแตกต่างของบุคคลอาจทำให้เกิดความแตกต่างในพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งพฤติกรรมทางการเมืองทั่วไปด้วย⁹

ด้วยเหตุนี้ จึงน่าสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยประชากร, เศรษฐกิจสังคมนี้มีผลต่อความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาอย่างไร ปัจจัยประชากร เศรษฐกิจสังคมที่จะนำมากล่าวนี้ ได้แก่ สถาบันการศึกษา สาขาวิชา เพศ และฐานะทางเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอน เป็นจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ

⁸ Herbert McClosky, "Political Participation," International Encyclopedia of the Social Science ed. by David L. Sills (New York : Macmillan and Free Press, 1968), Vol.12, pp.256-262.

⁹ Campbell, et. al., The American Voter, p. 250.

51.5 ซึ่งมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอนเพียง ร้อยละ 35 ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 7 : 5 และนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งตั้งใจที่จะไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตั้งแต่ ๗ มากที่สุด (ร้อยละ 12.0) ซึ่งมากกว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตั้งใจไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างแน่นอนซึ่งมีเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น (โปรดดูตารางที่ 5.2) อาจกล่าวได้ว่าก่อนการเลือกตั้งนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งใจจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษาและความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (X^2 ที่มีนัยสำคัญ ≤ 0.05) และผลการวิจัยยังพบว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมีความตั้งใจในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน (โปรดดูตารางที่ 5.3)

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรสาขาวิชา ผลการวิจัยพบว่า นิสิตรัฐศาสตร์เป็นนิสิตในสาขาวิชาที่ตั้งใจจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างแน่นอนมากที่สุด (ร้อยละ 51.5) รองลงมา เรียงตามลำดับคือ นักศึกษานิติศาสตร์ (ร้อยละ 47.9) นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 34.1) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาบัญชี (ร้อยละ 26.6) และในทางกลับกัน นักศึกษาที่ตั้งใจไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างแน่นอนมากที่สุด ได้แก่ นักศึกษาคณะบัญชี (ร้อยละ 14.1) รองลงมาตามลำดับคือ นักศึกษบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 12.5) นักศึกษานิติศาสตร์ (ร้อยละ 8.3) และน้อยที่สุดคือนิสิตรัฐศาสตร์ (ร้อยละ 5.0) และสาขาวิชานั้นมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (X^2 ที่มีนัยสำคัญ ≤ 0.05) หรืออาจกล่าวได้ว่า นิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชามีความตั้งใจในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรเพศแล้ว สำหรับการเมืองในเมืองไทยพบว่าถึงแม้ชายและหญิงไทยจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่าเทียมกัน แต่ผู้ชายมักจะมีบทบาททางสังคมและการเมืองมากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้ผู้ชายยังได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในอิสระ เป็นตัวของตัวเองตั้งแต่เล็ก เด็กผู้ชายจะตระหนักในการสร้างความสำเร็จให้ชีวิตในด้านหน้าที่อาชีพการงาน ทำให้ผู้ชายสนใจการเมืองมากกว่าผู้หญิง ซึ่งสิ่งเหล่านี้

จะเป็นผลให้ผู้ชายมีความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้หญิง¹⁰ ผลการวิจัยพบว่า เพศชายมีความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงมากกว่าเพศหญิง โดยนิสิตนักศึกษาเพศชายที่ตั้งใจไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอน (ร้อยละ 48.2) มีจำนวนมากกว่านิสิตนักศึกษาเพศหญิงที่ตั้งใจไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอน (ร้อยละ 38.4) ถึงร้อยละ 10 (โปรดดูตารางที่ 5.2) และผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (X^2 ที่มีนัยสำคัญ ≤ 0.05) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ พ่องแผ้ว¹¹ ซึ่งพบเช่นเดียวกันว่า เพศชายตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงมากกว่าเพศหญิงและเพศชายที่คิดว่าจะไปเลือกตั้งแน่ ๆ มีจำนวนมากกว่าเพศหญิงร้อยละ 10

ถ้าพิจารณาถึงฐานะทางเศรษฐกิจแล้ว โดยทั่วไปผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีความสนใจทางการเมืองสูง มักจะมีความมั่นใจทางการเมืองสูงด้วย และจะมีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงมากกว่าผู้มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ¹² จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ปานกลางและต่ำ ตั้งใจไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอนไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ ผู้มีฐานะเศรษฐกิจสูงร้อยละ 44.9 ตั้งใจจะไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอนในขณะที่ผู้มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางตั้งใจไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอนร้อยละ 43.6 และผู้มีฐานะเศรษฐกิจต่ำไปลงคะแนนเพียง 39.3 ผู้มีฐานะเศรษฐกิจสูงก็ยังคงตั้งใจไปเลือกตั้งมากที่สุด จากการวิจัยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (X^2 มีนัยสำคัญ ≤ 0.05)

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและพฤติกรรมการลงคะแนน

¹⁰ สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ พ่องแผ้ว, พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาจากกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522, หน้า 75-76.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 76.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 78.

เสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตแล้ว จากการวิจัยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งดังกล่าว หรืออาจกล่าวได้ว่านิสิตนักศึกษาที่มีความตั้งใจไม่ว่าแบบใดไม่มีความแตกต่างในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (χ^2 ที่มีนัยสำคัญ ≤ 0.05) เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 5.2 พบว่า นิสิตนักศึกษาถึงแม้ว่าจะมีความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งอย่างแน่นอนถึงร้อยละ 43.3 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุด แต่พอไปลงคะแนนเสียงจริง ๆ แล้วกลับไม่ไปลงคะแนนเสียง ร้อยละ 43.7 จำนวนใกล้เคียงกับไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งร้อยละ 42.8 (โปรดดูตารางที่ 5.2) นั่นก็คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ หรืออาจกล่าวได้ว่า นิสิตนักศึกษาไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามความตั้งใจของเขา

ผลการวิจัยครั้งนี้คัดค้านกับการวิจัยของ สุจิต บุญยงการ และ พรศักดิ์ ม่องแก้ว¹³ เรื่อง "พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย ที่ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522" ซึ่งพบว่า จากการเปรียบเทียบหลังการเลือกตั้งแล้ว ผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ที่ยกกว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคือ ผู้ที่ยกกว่าจะไปลงคะแนนเสียงมีร้อยละ 64.2 ในขณะที่ผู้ไปลงคะแนนจริง ๆ ร้อยละ 62.9

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาไม่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 หรืออาจกล่าวได้ว่า ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยไม่คำนึงถึงความตั้งใจของตนที่

¹³ พรศักดิ์ ม่องแก้ว, "กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง," วารสาร

สังคมศาสตร์ 1 (มกราคม-มีนาคม 2523) : 43.

ตารางที่ 5.2 ความตั้งใจจำแนกตามสถาบันการศึกษา, สาขาวิชา เพศ, ฐานะเศรษฐกิจ
ของนิสิต นักศึกษา

(1 = ไม่ไปอย่างแน่นอน, 2 = อาจจะไม่ไป, 3 = ยังไม่ตัดสินใจ, 4 = อาจจะไป
5 = ไปอย่างแน่นอน)

จำแนกตาม	ความตั้งใจ					ร้อยละ	จำนวน
	1	2	3	4	5		
<u>สถาบันการศึกษา</u>	X^2 sig 0.0014* D.F. 4						
1. จุฬาลงกรณ์	5.0	12.5	6.5	24.5	51.5	50.0	200
2. อุดรภัฏบัณฑิตย	12.0	11.0	13.5	28.5	35.0	50.0	200
<u>สาขาวิชา</u>	X^2 sig 0.0056* D.F.12						
1. รัฐศาสตร์	5.0	12.5	6.5	24.5	51.5	50.0	200
2. นิติศาสตร์	8.3	8.3	18.8	16.7	47.9	12.0	48
3. บัญชี	14.1	10.9	12.5	35.9	26.6	16.0	64
4. บริหารธุรกิจ	12.5	12.5	11.4	29.5	34.1	22.0	88
<u>เพศ</u>	X^2 sig 0.0095* D.F.4						
1. ชาย	10.7	8.6	11.7	20.8	48.2	49.3	197
2. หญิง	6.4	14.8	8.4	32.0	38.4	50.8	203
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u>	X^2 sig 0.0690 D.F. 8						
1. ต่ำ	6.0	4.3	10.7	29.8	39.3	21.0	84
2. กลาง	15.0	10.0	7.1	24.3	43.6	35.0	140
3. สูง	4.5	11.9	11.9	26.7	44.9	44.9	176
<u>พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง</u>	X^2 sig 0.8452 D.F. = 4						
1. ไปลงคะแนน	7.5	10.7	10.7	28.3	42.8	46.8	187
2. ไม่ไปลงคะแนน	9.4	12.7	9.4	24.9	43.7	53.3	213
ร้อยละ	8.5	11.8	10.0	26.5	43.3	100	-
จำนวน	34	47	40	106	173	-	400

หมายเหตุ X^2 ที่มีนัยสำคัญ < 0.05

ตารางที่ 5.3 ความแตกต่างของความตั้งใจในการเลือกตั้งของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความตั้งใจ	จำนวนตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่า t	D.F.	ระดับนัยสำคัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	200	4.0500	1.239	3.18	398	0.002 *
ธุรกิจบัณฑิตย์	200	3.6350	1.372			

หมายเหตุ *P ที่นัยสำคัญ ≤ 0.05

ได้เกิดไว้ล่วงหน้าแล้วหรืออาจกล่าวได้ว่า ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งผลการวิจัยเช่นนี้ไม่เป็นไปตามทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผลของ Ajzen และ Fishbein ที่มีแนวคิดที่ว่า ความตั้งใจเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรม ลักษณะของผลการวิจัยเช่นนี้ อาจทำให้กล่าวได้ว่า ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผลนี้ ไม่อาจนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาของไทยในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ได้อย่างสมเหตุสมผล แต่การจะสรุปว่า ทฤษฎีนี้ไม่อาจนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยนั้น ยังสรุปไม่ได้ เพราะการจะสรุปเช่นนั้นได้ จะต้องอาศัยการวิจัยเชิงประจักษ์ (empirical research) อีกหลายครั้งเพื่อสรุปผลการวิจัยและการศึกษาวิจัยในครั้งต่อ ๆ ไป . จะต้องทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลาย ๆ กลุ่มที่มีความแตกต่างในด้านตัวแปรประชากรหลาย ๆ ด้าน และจะต้องมีเทคนิคในการวิจัยที่เที่ยงตรงแม่นยำ (precise) เพื่อที่จะได้ข้อสรุปที่แน่นอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยต่อไป

ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา

ทัศนคติและความรู้สึกต่อรัฐบาลและระบบการเมือง เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองที่สำคัญอันหนึ่ง ในส่วนที่เป็นพฤติกรรมกลางคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น ความรู้สึกชอบพอเลื่อมใสในระบบการเมือง ในกระบวนการทางการเมืองหรือในตัวผู้นำทางการเมือง จะเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญให้บุคคล เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งการไปออกเสียงเลือกตั้งด้วย ถ้าผู้ใดมีความรู้สึกหรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อระบบการเมือง ไม่เลื่อมใส เชื่อถือในรูปแบบการปกครอง ขาดศรัทธาในผู้นำทางการเมือง มักจะมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าร่วมทางการเมือง มีความกระตือรือร้นน้อยที่จะไปลงคะแนนเสียง ถ้าความรู้สึกเช่นนี้มีมากอาจจะมีผลให้บุคคลนั้น เกิดความเบื่อหน่ายทางการเมือง และปลีกตัวออกไปจากวงการเมือง (alienation) ได้¹⁴ สำหรับในกรณีของประเทศไทย เรามักจะได้ยินถึงการแสดงความไม่พอใจในระบบการเมืองอยู่เสมอ โดยมองเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องเลวร้ายสกปรก นักการเมืองขาดความรับผิดชอบและรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาอะไรได้ ทัศนคติเช่นนี้มีอยู่ค่อนข้างมาก ในหมู่ของคนที่มีความสนใจในเรื่องราวทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องราวทางการเมืองสูง มีโอกาสได้รับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าคนในกลุ่มอื่น มีความเชื่อมั่นสูงในบทบาททางการเมืองของตน¹⁵ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจตรวจสอบดูว่านิสิตนักศึกษามีทัศนคติต่อระบบการเมืองและรัฐบาลอย่างไร ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ นิสิตนักศึกษาไปลงคะแนนเสียง โดยคำนึงถึงการปฏิบัติตนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลมากน้อยเพียงใดและทัศนคติ เช่นนั้นมีผลให้เขาไปลงคะแนนเสียงหรือไม่อย่างไร

¹⁴ สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมกลางคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษากรณีการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522 (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527), หน้า 176.

¹⁵ Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations (Boston : Little Brown, 1963), p. 3.

ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในการวิจัยครั้งนี้จำแนกออก เป็น 3 ประเภทคือ

1. ทัศนคติที่มีต่อสถาบันการ เลือกตั้ง
2. ทัศนคติที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. ทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล

ทัศนคติที่มีต่อสถาบันการ เลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา

ผู้วิจัยได้สอบถามความรู้สึก เกี่ยวกับการ เลือกตั้งของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยใช้คำถาม เชิงบวกและคำถาม เชิงลบจำนวน 10 คำถาม (โปรดดูตารางที่ 5.6) จากผลการวิจัย จะ เห็นได้ว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าการ เลือกตั้งนั้นทำให้ประชาชน เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (ร้อยละ 60.7, \bar{X} 4.145) เป็นวิธีการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ร้อยละ 60.7, \bar{X} 4.147) เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่จะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (ร้อยละ 48.5, \bar{X} 4.092) และยังเห็นว่าการ เลือกตั้ง เป็นวิธีการ เดิมที่ประชาชนสามารถ เปลี่ยนแปลงและถอดถอนผู้นำ ได้ (ร้อยละ 46.2, \bar{X} 3.530) เป็นการคัดเลือกคนดี เข้าไป เป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารประเทศ (ร้อยละ 43.5, \bar{X} 3.495) โดยมีความเห็นในประเด็นดังกล่าว เรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อสถาบันการ เลือกตั้ง (ร้อยละ 48.3, \bar{X} 3.142) นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการ เลือกตั้งมีร้อยละ 3.3, ร้อยละ 48.3 มีทัศนคติค่อนข้างดี, ร้อยละ 10.3 รู้สึกเฉย ๆ, ร้อยละ 36.0 มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดี และมีเพียงร้อยละ 2.3 ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสถาบันการ เลือกตั้ง (โปรดดูตารางที่ 5.5)

จากผลการวิจัยดังกล่าว เมื่อประกอบกับคำถามในแต่ละข้อแล้ว จะเห็นได้ว่าการที่นิสิตนักศึกษามีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อการ เลือกตั้งนั้น เป็นเพราะนิสิตนักศึกษามีความรู้สึกมีพันธะทางการเมือง (civic obligation) กล่าวคือ เขามีความรู้สึกมีพันธะทางการเมืองที่ส่งผลให้เขามีการกระทำทางการเมือง เช่น เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ไม่รู้ลึกว่าการกระทำทางการเมืองของตนนั้นมีความสำคัญหรือมีผลกระทบใด ๆ ต่อการตัดสินใจ

16
 ทางการเมือง ซึ่งในกรณีของนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นการที่ทำให้
 เขามีส่วนร่วมทางการเมืองและเป็นวิธีการของการปกครองประชาธิปไตย โดยเห็นว่าเป็น
 หน้าที่ของพลเมือง (civic duty) ที่จะไปเลือกตั้ง ความรู้สึกมีพันธะทางการเมืองนี้
 ทำให้นิสิตนักศึกษามีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้งมากกว่าจะเป็น เพราะมีความรู้สึก
 ว่าตนมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) ซึ่งเป็นความรู้สึกว่าคน
 สามารถเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ทางการเมืองได้ด้วยการกระทำของตนเอง¹⁷ ซึ่งจะเห็นได้
 จากการตอบคำถามของนิสิตนักศึกษา ที่เห็นด้วยว่าการเลือกตั้งเป็นวิธีการที่ประชาชน
 สามารถเปลี่ยนแปลงและถอดถอนผู้นำและเป็นการคัดเลือกคนดีเข้าไปเป็นตัวแทนของ
 ประชาชนได้ในอันดับรองลงมาจากข้อความในคำถามที่บ่งถึงความรู้สึกมีพันธะทางการเมือง
 ดังกล่าวข้างต้น (โปรดดูตารางที่ 5.4)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยประชากรและฐานะทางเศรษฐกิจสังคม จะเห็นได้ว่านิสิต
 นักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในสถาบันการศึกษาใด ต่างมีความรู้สึกค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง
 ทั้งสิ้น โดยนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 51.0 และนักศึกษามหาวิทยาลัยสุรกิจ
 บัณฑิตย ร้อยละ 45.5 มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง (โปรดดูตารางที่
 5.8)

สำหรับประเด็นในเรื่องสาขาวิชานั้น จากการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่าง
 กันระหว่างสาขาวิชาในเรื่องทัศนคติที่มีต่อสถาบันการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่นิสิตนักศึกษา
 ทุกสาขาวิชาต่างมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง โดยเรียงลำดับร้อยละของ
 ทัศนคติต่อสถาบันการเลือกตั้งโดยจำแนกตามสาขาวิชาดังนี้ รัฐศาสตร์ร้อยละ 51.0 บัญชี
 ร้อยละ 48.4 บริหารธุรกิจ ร้อยละ 44.3 และนิติศาสตร์ ร้อยละ 43.8 มีประเด็น

¹⁶ พรศักดิ์ ม่องแพ้ว และ สายทิพย์ สุคติพันธ์, การเมืองของเด็ก (กรุง
 เทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 44.

¹⁷ Kenneth Prewitt, "Political Efficacy" in David L. Sills
 (ed.) International Encyclopedia of the Social Sciences Vol. 14.
 (New York : Macmillan and Free Press, 1968). p. 226.

ที่น่าสนใจเกี่ยวกับสาขาวิชากับทัศนคติต่อสถาบันการเลือกตั้งก็คือ นักศึกษานิติศาสตร์มีทัศนคติค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง เท่ากับจำนวนที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง (ร้อยละ 43.8) แสดงว่า นักศึกษานิติศาสตร์จำนวน เท่ากันที่มีทัศนคติต่อสถาบันการเลือกตั้งในลักษณะตรงกันข้าม (โปรดดูตารางที่ 5.5)

เมื่อจำแนกตามเพศแล้ว จะเห็นได้ว่า เพศชายมีทัศนคติต่อสถาบันการเลือกตั้งไม่แตกต่างกับเพศหญิงมากนัก กล่าวคือ เพศชายมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง ร้อยละ 49.2 ในขณะที่เพศหญิงมีทัศนคติค่อนข้างดี ร้อยละ 47.3 และเพศชายที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง ร้อยละ 37.6 ในขณะที่เพศหญิง ร้อยละ 34.5 มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง (โปรดดูตารางที่ 5.5)

เมื่อจำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจแล้ว มีประเด็นที่น่าสนใจคือ กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้งมากที่สุด (ร้อยละ 52.1) รองลงมาคือ นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (ร้อยละ 48.8) และน้อยที่สุดคือนิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง (ร้อยละ 44.9) ในขณะที่ นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง จำนวนมากที่สุดคือ นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะเศรษฐกิจสูง (ร้อยละ 36.9) รองลงมาคือ นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ (ร้อยละ 35.7) และอันดับสุดท้ายคือ นิสิตที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลาง (ร้อยละ 35.0) จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงนั้น ในพวกที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงกลับเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งน้อยกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ และเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติในเชิงลบต่อการเลือกตั้งมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ (โปรดดูตารางที่ 5.5)

โดยสรุป นิสิตนักศึกษาโดยเฉลี่ยแล้ว นิสิตนักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เช่นใดก็มีทัศนคติต่อสถาบันการเลือกตั้งไม่แตกต่างกันนัก กล่าวคือ มีทัศนคติค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้งทั้งสิ้น นิสิตนักศึกษไม่ว่าจะอยู่ในสถาบันการศึกษาใด สาขาวิชาใด เพศใด หรือมีฐานะเศรษฐกิจแยกใดต่างมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้งทั้งนั้น ปัจจัยสถาบันการศึกษา สาขาวิชา เพศ และฐานะเศรษฐกิจจึงไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อสถาบันการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา

ตารางที่ 5.4 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของคำถาม เกี่ยวกับทัศนคติต่อสถาบันการ เลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา

คำถาม	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ไม่ เห็น ด้วย	เฉย เฉย	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ค่า เฉลี่ย
1. การเลือกตั้ง เป็นวิธีการเดียวที่ ทำให้ประชาชนมีสิทธิในการ เปลี่ยนแปลงและถอดถอนผู้นำได้	4.2 (17)	21.7 (87)	9.2 (37)	46.2 (185)	18.5 (74)	3.530
2. การเลือกตั้ง เป็นการคัดเลือก คนดี เข้าไป เป็นตัวแทนของ ประชาชนในการบริหารประเทศ	6.3 (25)	17.5 (70)	14.7 (59)	43.5 (174)	18.0 (72)	3.495
3. การเลือกตั้งทำให้ประชาชนมี ส่วนร่วมทางการเมือง	0.5 (2)	3.2 (13)	6.5 (26)	60.7 (243)	29.0 (116)	4.145
4. การเลือกตั้ง เป็นวิธีการของ การปกครองแบบประชาธิปไตย	0.7 (3)	3.0 (12)	6.3 (25)	60.7 (243)	29.2 (117)	4.147
5. พลเมืองที่ออกไปใช้สิทธิลง คะแนนเสียงเลือกตั้ง	1.0 (4)	4.2 (17)	12.7 (51)	48.5 (194)	33.5 (134)	4.092
6. การเลือกตั้งไม่อาจแก้ปัญหา คนว่างงานได้	22.5 (90)	45.2 (181)	17.2 (69)	14.0 (56)	1.0 (4)	2.257
7. การเลือกตั้งไม่อาจแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและปัญหาปากท้อง ของประชาชนได้	19.2 (77)	36.0 (144)	19.0 (76)	23.7 (95)	2.0 (8)	2.532
8. การเลือกตั้งมักจะ เป็นการ เลือกตั้งที่สกปรก	15.2 (61)	41.0 (164)	24.7 (99)	17.0 (68)	2.0 (8)	2.495
9. การเลือกตั้ง เป็นการ เปิด โอกาสให้คนที่ มีเงิน เท่านั้น เข้ามา มีบทบาททางการเมือง	24.5 (98)	42.5 (170)	12.7 (51)	17.0 (68)	3.2 (13)	2.320
10. การเลือกตั้งไม่ได้ เป็นหลัก ประกันว่าจะต้อง ได้ผู้แทนที่ ดีเสมอไป	36.2 (145)	50.5 (202)	6.7 (21)	5.0 (20)	1.5 (6)	1.850

หมายเหตุ : ตัวเลขนอกวงเล็บคือ ร้อยละ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวน คำถามเชิงลบได้กลับค่าให้เป็น

ไปแนวทางเดียวกันเรียบร้อยแล้ว

ตารางที่ 5.5 ทักษะคิดต่อสถาบันการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามสถาบันการศึกษา
เพศ สาขาวิชา ฐานะทางเศรษฐกิจ
(1 = ไม่ดี, 2 = ค่อนข้างไม่ดี, 3 = กลาง, 4 = ค่อนข้างดี, 5 = ดี)

จำแนกตาม	ทักษะคิดต่อสถาบันการเลือกตั้ง					ร้อยละ	จำนวน
	1	2	3	4	5		
<u>สถาบันการศึกษา</u>	χ^2 sig 0.0502 D.F. 4						
1. จุฬาลงกรณ์	1.0	36.5	7.0	51.0	4.5	50.0	200
2. ธุรกิจบัณฑิตย	3.5	35.5	13.5	45.5	2.0	50.0	200
<u>สาขาวิชา</u>	χ^2 sig 0.1292 D.F. 12						
1. รัฐศาสตร์	1.0	36.5	7.0	51.0	4.5	50.0	200
2. นิติศาสตร์	2.1	43.8	3.3	43.8	2.1	12.0	48
3. บัญชี	3.1	26.6	17.2	48.4	4.7	16.0	64
4. บริหารธุรกิจ	4.5	37.5	13.6	44.3	0.0	22.0	88
<u>เพศ</u>	χ^2 sig 0.5304 D.F. 4						
1. ชาย	2.0	37.6	7.6	49.2	3.6	49.3	197
2. หญิง	2.5	34.5	12.8	47.3	3.0	50.8	203
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u>	χ^2 sig 0.7034 D.F. 8						
1. ต่ำ	2.4	35.7	11.9	48.8	1.2	21.0	84
2. กลาง	1.4	35.0	9.3	52.1	2.1	35.0	140
3. สูง	2.8	36.9	10.0	44.9	5.1	44.0	176
ร้อยละ	2.3	36.0	10.3	48.3	3.3	100	-
จำนวน	9	144	41	193	13	-	400

หมายเหตุ χ^2 * ที่มีนัยสำคัญ ≤ 0.05

ทัศนคติที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนิสิตนักศึกษา

จากคำถามที่ผู้วิจัยสอบถามนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 10 ข้อนั้น นิสิตส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. โดยเห็นว่า ส.ส. นั้น มักจะคำนึงถึงประโยชน์ของพวกพ้อง (ร้อยละ 61.7, \bar{X} 2.155) ใช้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจให้ตนเอง (ร้อยละ 52.2, \bar{X} 2.205) เห็นว่าการทำงานของ ส.ส. ที่ผ่านมามีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม (ร้อยละ 49.7, \bar{X} 2.317) ส.ส. ส่วนใหญ่ไม่มีอุดมการณ์และมักเป็น ส.ส. ขาดตัว (ร้อยละ 49.0, \bar{X} 2.330) และส่วนใหญ่มักโกงกินและไว้วางใจไม่ได้ (ร้อยละ 47.7, \bar{X} 2.480) (โปรดดูตารางที่ 5.9) แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาศึกษาดีมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. (\bar{X} 2.217) นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 63.5 มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อ ส.ส., ร้อยละ 15.2 มีทัศนคติค่อนข้างดีและ เลวจำนวนเท่า ๆ กัน และมีทัศนคติกลาง ๆ ร้อยละ 5.7 ส่วนที่มีน้อยที่สุดคือ นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติดีนี้เพียง ร้อยละ 0.2 เท่านั้น (โปรดดูตารางที่ 5.10)

เมื่อจำแนกตามปัจจัยประชากรและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมแล้วปรากฏว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย (ร้อยละ 65.5) มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อ ส.ส. มากกว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 61.5) แต่ในส่วนรวมแล้วนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยและนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่างก็มีทัศนคติต่อ ส.ส. ไม่แตกต่างกันนัก โดยส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. (โปรดดูตารางที่ 5.11)

ส่วนสาขาวิชานั้น พบว่า ไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะเรียนในสาขาวิชาใดต่างก็มีทัศนคติต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. ไม่แตกต่างกันนัก กล่าวคือ ส่วนใหญ่นิสิตนักศึกษาต่างมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อ ส.ส. โดยนักศึกษามัธยมศึกษา ร้อยละ 71.9 มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดี ในจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจ ร้อยละ 65.9 นิสิตรัฐศาสตร์ ร้อยละ 61.5 และนักศึกษานิติศาสตร์ ร้อยละ 56.3 ตามลำดับ (โปรด

ดูตารางที่ 5.7)

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรเพศกับทัศนคติต่อ ส.ส. แล้ว ผลการวิจัยพบว่า เพศชายและ เพศหญิงไม่มีความแตกต่างกันมากนักในเรื่องทัศนคติที่มีต่อ ส.ส. โดยต่างก็มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. เพศหญิงมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อ ส.ส. (ร้อยละ 67.5) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 59.4) และเพศชายมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อ ส.ส. (ร้อยละ 19.8) มากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 10.8) (โปรดดูตารางที่ 5.7)

ในประเด็นฐานะทางเศรษฐกิจกับทัศนคติต่อ ส.ส. นั้น การวิจัยพบว่า ผู้มีฐานะเศรษฐกิจทุกแขนงไม่มีความแตกต่างกันมากนักในเรื่องทัศนคติต่อ ส.ส. โดยผู้มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อ ส.ส. มากที่สุด (ร้อยละ 69.3) รองลงมาคือ ผู้มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ (ร้อยละ 64.3) และอันดับสุดท้ายคือ ผู้มีฐานะเศรษฐกิจสูง (ร้อยละ 58.5) ในขณะเดียวกัน ผู้มีฐานะเศรษฐกิจสูงมีทัศนคติค่อนข้างดีต่อ ส.ส. มากที่สุด (ร้อยละ 17.6) รองลงมาคือผู้มีฐานะเศรษฐกิจปานกลาง (ร้อยละ 14.3) และอันดับสุดท้ายคือ ผู้มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ (ร้อยละ 11.9) (โปรดดูตารางที่ 5.7)

โดยสรุป นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยประชากรและฐานะเศรษฐกิจสังคมแล้ว พบว่า ปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. นั่นคือไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะอยู่ในสถาบันการศึกษาใด เรียนสาขาวิชาใด เพศชายหรือหญิงและมีฐานะเศรษฐกิจแบบใด ต่างก็มีทัศนคติต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. ไม่ต่างกัน กล่าวคือ ต่างก็มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อ ส.ส. ซึ่งผลการวิจัยนี้ก็เป็นการยืนยันได้ว่า คนไทยโดยทั่วไปมีความรู้สึกไม่ค่อยดีต่อนักการเมืองและ ส.ส. มองเห็นว่านักการเมืองเห็นแก่ตัว¹⁸ แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและใช้การสมัครรับเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการ

¹⁸

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522, หน้า 77.

แสวงหาอำนาจให้ตน เท่านั้น

ตารางที่ 5.6 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของคำถาม เกี่ยวกับทัศนคติต่อบทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนิสิตนักศึกษา

คำถาม	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉยเฉย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย
1. นักการเมืองส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์และสามารถไว้วางใจได้	15.7 (69)	49.7 (199)	24.7 (99)	7.5 (30)	2.2 (9)	2.307
2. นักการเมืองส่วนใหญ่ทำงานหนักและเสียสละเพื่อประเทศชาติเสมอ	20.2 (81)	44.5 (178)	26.2 (105)	7.2 (29)	1.7 (7)	2.257
3. นักการเมืองส่วนใหญ่เป็นปากเสียงแทนประชาชน	13.7 (55)	47.0 (188)	27.5 (110)	10.2 (41)	1.5 (6)	2.387
4. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติในสังคม	0.7 (3)	6.0 (24)	25.0 (100)	54.0 (216)	14.2 (57)	3.750
5. นักการเมืองเป็นผู้มีความรู้และเสียสละให้แก่ท้องถิ่น	6.0 (24)	33.5 (134)	32.0 (128)	24.5 (98)	4.0 (16)	2.870
6. นักการเมืองส่วนใหญ่มักโกงกินและไว้วางใจไม่ได้	10.5 (42)	47.7 (191)	26.2 (105)	14.2 (57)	1.2 (5)	2.480
7. นักการเมืองส่วนใหญ่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ของพวกพ้องตนมากกว่าผลประโยชน์ของประชาชน	16.2 (65)	61.7 (247)	13.7 (55)	6.7 (27)	1.5 (6)	2.155
8. การปฏิบัติเท่าที่ผ่านมาของ ส.ส.นั้นไม่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์	15.7 (63)	49.7 (199)	22.2 (89)	11.5 (46)	0.7 (3)	2.317
9. ส.ส.ส่วนใหญ่ไม่มีอุดมการณ์และมักเป็น ส.ส.ขายตัว	15.0 (60)	49.0 (196)	24.7 (99)	10.5 (42)	0.7 (3)	2.330
10. นักการเมืองใช้การสมัครรับเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจให้ตนเองเท่านั้น	19.5 (78)	52.2 (209)	17.0 (68)	10.7 (43)	0.5 (2)	2.205

หมายเหตุ ตัวเลขนอกวงเล็บคือ ร้อยละ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวน คำถามในเชิงลบได้กลับค่าให้เป็นไปแนวทางเดียวกันเรียบร้อยแล้ว

ทัศนคติต่อรัฐบาลของนิสิตนักศึกษา

สำหรับทัศนคติต่อรัฐบาลนั้น ผู้วิจัยมุ่ง เน้นถึงความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ต่อบทบาทและการทำงานของรัฐบาล เป็นสำคัญ จากคำถามจำนวน 9 ข้อ ที่สอบถาม ทัศนคติต่อรัฐบาลของนิสิตนักศึกษานั้น พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานของ รัฐบาล ไม่มีคุณภาพและล้มเหลวเสมอ (ร้อยละ 43.5, \bar{X} 2.477) รัฐบาลมีแต่บุคคล ที่หน้าไหว้หลังหลอกและคดโกง (ร้อยละ 42.5, \bar{X} 2.375) นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะทำอะไรอย่างถูกต้องและเหมาะสม (ร้อยละ 40.7, \bar{X} 2.602) รัฐบาลมักใช้ภาษีของประชาชนในทางที่ไม่สมควร (ร้อยละ 40.2, \bar{X} 2.485) และรัฐบาลมักร่วมมือกันลับ ๆ เพื่อหลอกลวงประชาชน (ร้อยละ 39.5, \bar{X} 2.487) (โปรดดูตารางที่ 5.12) นั่นคือ ส่วนใหญ่แล้วนิสิตนักศึกษามีทัศนคติค่อนข้างไม่ติดต่อกับ รัฐบาล (ร้อยละ 49.5, \bar{X} 2.840) รองลงมานิสิตนักศึกษามีทัศนคติค่อนข้างดีต่อ รัฐบาล ร้อยละ 37.0 ทัศนคติปานกลาง ร้อยละ 9.3 ทัศนคติไม่ดี ร้อยละ 3.0 และทัศนคติดีมีจำนวนน้อยที่สุดโดยมีเพียง ร้อยละ 1.3 (โปรดดูตารางที่ 5.9)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยประชากรและฐานะเศรษฐกิจสังคมแล้ว ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามสถาบันการศึกษา นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหา วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์มีความแตกต่างใน เรื่องทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล กล่าวคือ นิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีทัศนคติค่อนข้างดีต่อรัฐบาล (ร้อยละ 55.5) มากกว่านัก ศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ร้อยละ 43.5) ถึงร้อยละ 15 ดังนั้นสถาบันการศึกษา จึงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 ที่มีนัยสำคัญ ≤ 0.05) (โปรดดูตารางที่ 5.9)

ในประเด็นของสาขาวิชา จากการวิจัยพบว่า ไม่ว่านิสิตนักศึกษาเรียนในสาขา วิชาใดต่างไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล เพียงเล็กน้อย กล่าวคือ นิสิต รัฐศาสตร์มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ติดต่อกับรัฐบาลมากที่สุด (ร้อยละ 55.5) และรองลงมาคือ นักศึกษามัธยมศึกษา (ร้อยละ 46.9) นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจ (ร้อยละ 44.3) และน้อยที่สุด นักศึกษานิติศาสตร์ (ร้อยละ 37.5) ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติค่อนข้างดีต่อรัฐบาลมาก

ตารางที่ 5.7 ทศนคติที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม สถาบันการศึกษา สาขาวิชา เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ (1 = ไม่ดี, 2 = ค่อนข้างไม่ดี, 3 = กลาง, 4 = ค่อนข้างดี, 5 = ดี)

จำแนกตาม	ทศนคติที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรม ส.ส.					ร้อยละ	จำนวน
	1	2	3	4	5		
<u>สถาบันการศึกษา</u>	X ² sig 0.1133 D.F. 4						
1. จุฬาลงกรณ์	13.5	61.5	8.5	16.0	0.5	50.0	200
2. อุดรภัฏพิทย	17.0	65.5	3.0	14.5	-	50.0	200
<u>สาขาวิชา</u>	X ² sig 0.4418 D.F. 12						
1. รัฐศาสตร์	13.5	61.5	8.5	16.0	0.5	50.0	200
2. นิติศาสตร์	16.7	56.3	4.2	22.9	0.0	12.0	48
3. บัญชี	15.6	71.9	1.6	10.9	0.0	16.0	64
4. บริหารธุรกิจ	18.2	65.9	3.4	12.5	0.0	22.0	88
<u>เพศ</u>	X ² sig 0.1041 D.F. 4						
1. ชาย	14.2	59.4	6.1	19.8	0.5	49.3	197
2. หญิง	16.3	67.5	5.4	10.8	0.0	50.8	203
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u>	X ² sig 0.3852 D.F. 8						
1. ต่ำ	14.3	64.3	9.5	11.9	0.0	21.0	84
2. กลาง	12.9	69.3	3.6	14.3	0.0	35.0	140
3. สูง	17.6	58.5	5.7	17.6	0.6	44.0	176
ร้อยละ	15.3	63.5	5.8	15.3	0.3	100	-
จำนวน	61	254	23	61	1	-	400

หมายเหตุ * X² ที่มึนัยสำคัญ ≤ 0.05

ตารางที่ 5.8 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของคำถาม เกี่ยวกับทัศนคติต่อรัฐบาลของนิสิตนักศึกษา

คำถาม	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉยเฉย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย
1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่เหมาะสมกับประเทศไทย	2.0 (8)	12.2 (49)	16.2 (65)	49.7 (199)	19.7 (79)	3.730
2. รัฐบาลเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน	5.5 (22)	17.5 (70)	15.5 (62)	43.0 (172)	18.5 (74)	3.515
3. ในการที่รัฐบาลจะตัดสินใจทำอะไรรัฐบาลจะคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเสมอ	5.0 (20)	22.2 (89)	14.2 (57)	34.2 (137)	24.2 (97)	3.505
4. รัฐบาลใช้จ่ายภาษีอากรเพื่อประโยชน์ของประชาชนเสมอ	8.5 (34)	34.7 (139)	19.2 (77)	26.2 (105)	11.2 (45)	2.970
5. บุคคลในรัฐบาลมักร่วมมือกันอย่างลับ ๆ เพื่อหลอกลวงประชาชนอยู่เสมอ	16.5 (66)	39.5 (158)	28.0 (112)	10.7 (43)	5.2 (2)	2.487
6. รัฐบาลมักใช้ภาษีอากรของประชากรไปในทางที่ไม่สมควรอยู่เสมอ	14.0 (56)	40.2 (161)	31.3 (125)	12.2 (49)	2.2 (9)	2.485
7. รัฐบาลมีแต่บุคคลที่หน้าไหว้หลังหลอกและคดโกงอยู่เสมอถ้ามีโอกาส	18.2 (73)	42.5 (170)	24.7 (99)	12.5 (50)	2.0 (8)	2.375
8. เป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะทำอะไรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	11.7 (47)	40.7 (163)	25.0 (100)	20.5 (82)	2.0 (8)	2.602
9. การทำงานของรัฐบาลไม่มีคุณภาพ มักล้มเหลวเสมอ	13.7 (55)	43.5 (174)	25.5 (102)	15.7 (63)	1.5 (6)	2.477

ตารางที่ 5.9 ทศนคติที่มีต่อรัฐบาลของนักศึกษาจำแนกตาม สถาบัน สาขาวิชา
เพศ ฐานะ เศรษฐกิจ

จำแนกตาม	ทศนคติที่มีต่อรัฐบาล					ร้อยละ	จำนวน
	1	2	3	4	5		
สถาบันการศึกษา	X^2 sig = 0.0099 * D.F. = 4						
1. จุฬาลงกรณ์	2.5	55.5	4.5	36.0	1.5	50.0	200
2. อุดมศึกษา	3.5	43.5	14.0	38.0	1.0	50.0	200
สาขาวิชา	X^2 sig = 0.0744 D.F. = 4						
1. รัฐศาสตร์	2.5	55.5	4.5	36.0	1.5	50.0	200
2. นิติศาสตร์	4.2	37.5	14.6	41.7	2.1	12.0	48
3. บัญชี	1.6	40.9	18.8	32.8	-	16.0	64
4. อุดมศึกษา	4.5	44.3	10.2	39.8	1.1	22.0	88
เพศ	X^2 sig = 0.7586 D.F. = 4						
1. ชาย	3.6	49.2	7.6	38.1	1.5	49.3	197
2. หญิง	2.5	49.8	10.8	35.0	1.0	50.8	203
ฐานะทางเศรษฐกิจ	X^2 sig = 0.7981 D.F. = 8						
1. ต่ำ	3.6	42.9	9.5	42.9	1.2	21.0	84
2. กลาง	1.4	51.4	10.0	36.4	0.7	35.0	140
3. สูง	4.0	51.1	8.5	34.7	1.7	44.0	176
ร้อยละ	3.0	49.5	9.2	37.0	1.3	100	-
จำนวน	12	198	37	148	5	-	400

หมายเหตุ * X^2 ที่มึนัยสำคัญ ≤ 0.05

ที่สุดคือ นักศึกษานิติศาสตร์ (ร้อยละ 41.7) รองลงมาตามลำดับคือ นักศึกษบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 39.8) นิติรัฐศาสตร์ (ร้อยละ 36.0) และนักศึกษามัธยมศึกษา (ร้อยละ 32.8) (โปรดดูตารางที่ 5.14)

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรเพศแล้ว จากการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาเพศหญิง และนิสิตนักศึกษาเพศชายไม่มีความแตกต่างในเรื่องทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล กล่าวคือ เพศหญิงมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาล (ร้อยละ 49.8) ใกล้เคียงกับเพศชาย (ร้อยละ 49.2) (โปรดดูตารางที่ 5.9)

ส่วนในด้านปัจจัยฐานะเศรษฐกิจนั้น พบว่า ไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะมีฐานะเศรษฐกิจแบบใดจะมีทัศนคติต่อรัฐบาลไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาลร้อยละ 51.4 นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาลร้อยละ 51.1 นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำนั้นจะมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาลร้อยละ 42.9 ประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องฐานะเศรษฐกิจคือ นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำนั้นจะมีทัศนคติค่อนข้างดีต่อรัฐบาลจำนวนเท่ากับที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาลคือ ร้อยละ 42.9 (โปรดดูตารางที่ 5.14)

โดยสรุป นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาล ต่างเห็นว่ารัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ เมื่อนำเอาปัจจัยด้านประชากรและฐานะเศรษฐกิจสังคมมาพิจารณาด้วยแล้ว จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยนี้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งคือ สถาบันการศึกษานั้นเอง กล่าวคือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ นั่นคือ สถาบันการศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรัฐบาลของนิสิตนักศึกษาหรืออาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะเรียนในสาขาวิชาใด เพศใด มีฐานะเศรษฐกิจแบบใดจะมีทัศนคติต่อรัฐบาลไม่ต่างกันนัก โดยส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาล

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาโดยจำแนกตามสถาบันการศึกษาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องทัศนคติ

ตารางที่ 5.10 ความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ทัศนคติทางการเมือง	กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่า t	S.D.	ระดับนัยสำคัญ
<u>สถาบันการเลือกตั้ง</u>						
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	200	3.2150	1.027			
				1.42	398	0.156
ธุรกิจบัณฑิตย์	200	3.0700	1.015			
บทบาทของ ส.ส.						
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	200	2.2850	0.910			
				1.51	398	0.131
ธุรกิจบัณฑิตย์	200	2.1500	0.873			
รัฐบาล						
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	200	2.7850	1.017			
				-1.09	398	0.275
ธุรกิจบัณฑิตย์	200	2.8950	0.994			

หมายเหตุ * P ที่นัยสำคัญ \leq 0.05

ทางการเมือง ทั้งทัศนคติที่มีต่อสถาบันการเลือกตั้ง ทัศนคติต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. และทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล ทัศนคติต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. และทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล ระหว่างนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (โปรดดูตารางที่ 5.10)

ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผลการวิจัยทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1. นิสิตนักศึกษามีทัศนคติค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง
2. นิสิตนักศึกษามีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาลและพฤติกรรมของ ส.ส.
3. นิสิตนักศึกษามีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อรัฐบาล

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง ถึงแม้ว่าจะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อสถาบันการเลือกตั้งแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้มีความศรัทธาต่อการทำงานของรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลย กลับมีทัศนคติในเชิงลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาล จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาต่อไปว่า จากการศึกษาที่นิสิตนักศึกษามีทัศนคติเชิงลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลนี้ มีผลผลักดันให้นิสิตนักศึกษาไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด และความรู้สึกในเชิงลบนี้มีผลทำให้นิสิตนักศึกษาเบื่อหน่ายหรือปลีกตัวออกไปจากวงการเมือง (alienation) หรือไม่อย่างไร

จากผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นทัศนคติที่มีต่อสถาบันการเลือกตั้ง ทัศนคติที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. และทัศนคติที่มีต่อรัฐบาลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (โปรดดูตารางที่ 5.11) หรืออาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบใด นิสิตนักศึกษาจะมีพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลลงไปในรายละเอียด พบว่า นิสิตนักศึกษาถึงแม้ว่าจะมีทัศนคติค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้ง แต่ก็มีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ต่างกันนัก นิสิต

ตารางที่ 5.11 ทศนคติทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ทัศนคติทางการเมือง	การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง		ร้อยละ	จำนวน
	ไป	ไม่ไป		
<u>ทัศนคติต่อสถาบันการเลือกตั้ง</u>	X ² sig	0.2547	D.F.	4
1. ไม่ดี	1.6	2.8	2.3	9
2. ค่อนข้างไม่ดี	31.6	39.9	36.0	144
3. กลาง	12.3	8.5	10.3	41
4. ค่อนข้างดี	51.9	45.1	48.3	193
5. ดี	2.7	3.8	3.3	13
<u>ทัศนคติต่อบทบาทและพฤติกรรม ส.ส.</u>	X ² sig	0.7475	D.F.	4
1. ไม่ดี	15.5	15.0	15.3	61
2. ค่อนข้างไม่ดี	63.1	63.8	63.5	254
3. กลาง	7.0	4.7	5.8	23
4. ค่อนข้างดี	14.4	16.0	15.3	61
5. ดี	-	0.5	0.3	1
<u>ทัศนคติต่อรัฐบาล</u>	X ² sig	0.0629	D.F.	4
1. ไม่ดี	2.7	3.3	3.0	12
2. ค่อนข้างไม่ดี	44.9	53.5	49.5	198
3. กลาง	10.2	8.5	9.2	37
4. ค่อนข้างดี	42.2	32.4	37.0	148
5. ดี	-	2.3	1.3	5
ร้อยละ	46.8	53.3	100	-
จำนวน	187	213	-	400

หมายเหตุ * X² sig ที่มีนัยสำคัญ < 0.05

นักศึกษาที่มีทัศนคติค่อนข้างดีต่อสถาบันการเลือกตั้งไปลงคะแนนเสียง (ร้อยละ 51.9) มากกว่าไม่ไปลงคะแนนเสียง (ร้อยละ 41.5) เพียงเล็กน้อย และนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อสถาบันการเลือกตั้งไม่ไปเลือกตั้ง (ร้อยละ 39.9) มากกว่านักศึกษาที่ไปเลือกตั้ง (ร้อยละ 31.6) เพียงเล็กน้อย นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อ ส.ส. ไม่ไปลงคะแนนเสียง (ร้อยละ 63.8) ใกล้เคียงกับไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (ร้อยละ 63.1) และนิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติค่อนข้างเลวต่อรัฐบาลไม่ไปเลือกตั้ง (ร้อยละ 53.5) มากกว่าไปเลือกตั้ง (ร้อยละ 44.9)

โดยสรุป จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น นิสิตนักศึกษาไปเลือกตั้งโดยเห็นว่าเป็นความรู้สึกมีพันธะทางการเมือง (civic obligation) มากกว่าที่จะเป็นการรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) ดังนั้นนิสิตนักศึกษาจึงเห็นการเลือกตั้งเป็นเพียงการตระหนักถึงการปฏิบัติตามหน้าที่พลเมือง (civic duty) มากกว่าจะเป็นการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือเพื่อให้ผู้ที่ตนพอใจเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนตน เมื่อการไปลงคะแนนปฏิบัติหน้าที่และพฤติกรรมของ ส.ส. จึงไม่มีผลต่อการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้ง ๆ ที่ไม่พอใจมีอยู่พอสมควร นั่นคือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพอใจหรือไม่พอใจในบทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. ในเรื่องการทำงานของรัฐบาลก็เช่นกัน ถึงแม้ว่านิสิตนักศึกษาจะมีทัศนคติในเชิงลบต่อรัฐบาลแต่ก็ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการไปลงคะแนนเสียงของนิสิตนักศึกษา นั่นคือ การไปลงคะแนนเสียงของนิสิตนักศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพอใจหรือไม่พอใจที่มีต่อรัฐบาล ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตศึกษานั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา